

Nagrade občine Center za leto 1989

Vsi zbori občinske skupščine Ljubljana Center so na skupni seji 1. junija sklenili podeliti nagrade občine Ljubljana Center za leto 1989 štirim posameznikom in eni organizaciji. Razen tega so zbori občinske skupščine sklenili podeliti plaketo občine petim družbenopolitičnim delavcem. Nagrado občine Ljubljana Center za leto 1989 prejmejo: Bogdan Anžur, Milan Biber, Jurij Souček, Tonka Tacol in Občinski štab za civilno zaščito Ljubljana Center. Plaketo občine za leto 1989 prejmejo: Staša Cvetko, Franjo Jošt, Jože Korez, Anton Kovačič in Franc Tomše.

Bogdan Anžur Milan Biber Jurij Souček Tonka Tacol

Bogdan Anžur, rojen 1939, generalni direktor zunanjetrgovinske delovne organizacije Intertrade. Na mesto generalnega direktorja je prišel leta 1979, medtem ko je poprej opravljal vrsto odgovornih položajev na gospodarskem področju. Pod njegovim vodstvom se je delovna organizacija Intertrade razvila v eno najbolj uspešnih organizacij te vrste na Slovenskem in celo v Jugoslaviji. Njeni posamezni deli sodijo v sam vrh gospodarskih dosežkov tako doma kot na tujem. Bogdan Anžur je bil pobudnik številnih akcij, s katerimi se je Intertrade vključeval v izboljšanje pogojev dela in nakupe sodobne opreme, kar kaže na široko razumevanje potreb sodobnega časa. Razen številnih obveznosti na delovnem mestu pa je Bogdan Anžur tudi aktiven družbenopolitični delavec, saj tvorno deluje v organizaciji ZK, v socialistični zvezi in drugod.

Milan Biber, rojen 1923, upokojeni diplomirani pravnik. Že v času narodnoosvobodilne borbe je bil med prvimi prostovoljci, ki so v aprilu 1941 delovali v akcijah Osvobodilne fronte. Ob številnih zadolžitvah, ki jih je opravljal po vojni, in kljub delovnim obveznostim je bilo njegovo politično dejavnost čutili tudi v njegovi krajevni skupnosti (KS Ajdovščina), v mestu in republiki. Njegovo strokovno znanje

in poznavanje problematike je najbolj prišlo do izraza v delu delegacije v svetu krajevnih skupnosti in krajevni konferenci SZDL. To delo je dalo pečat tudi delovanju občinske skupščine Ljubljana Center. Ob številnih funkcijah je bil tudi dvakrat delegat na kongresu ZK, štirikrat je vodil organizacijske priprave za kongres ZKS. Kot sekretar komisije za SLO pri republikanskem odboru ZZB NOV je sodeloval tudi na kongresu zveze borcev.

Občinski štab za civilno zaščito se je še posebej odlikoval pri stalnem usposabljanju enot in štabor za civilno zaščito v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela. Na tem področju je dosegel pomembne rezultate. Veliko pozornost je dal namenjal materialni in tehnični izpolnitvi občinskih enot civilne zaštite in štabor in enot v krajevni skupnosti. Pri tem je dosegel nadpovprečne rezultate. S preventivnim delovanjem, med katere sodijo kontrolni pregledi požarne vrednosti v posameznih organizacijah združenega dela; s tem je prispeval k povečanju požarne varnosti v občini in k občutnemu zmanjšanju škode, ki nastane kot posledica požarov.

Občinski štab je s svojim delovanjem veliko prispeval tudi k podružljanju in uveljavljanju civilne zaštite in s tem neposredno vplival na utrje-

vanje nekaterih temeljnih pogojev za zagotavljanje bolj varnega in bolj mirnega življenja v občini. S tem je ustvaril zelo dobro organizacijsko in materialno podlago za uspešno delovanje ob morebitnih elementarnih in drugih nesrečah.

Jurij Souček, rojen leta 1929, je znan dramski igralec, zaposlen v Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani. Več kot 35 let traja njegovo plodno umetniško delovanje, ki je najtesneje povezano z razvojem dramske umetnosti na Slovenskem. Doslej je odigral več kot 150 različnih vlog in od tega približno 50 glavnih vlog. Umetniški razvoj in ustvarjalnost Jurija Součka sta bili nenehno povezani tudi z njegovo živahno družbenopolitično dejavnostjo. Že kot dijak in študent se je vključeval v mladinsko prostovoljno delo. Kasneje je postal predsednik združenja dramskih umetnikov, v Drami pa je bil več let tudi član sveta Drame in dvakrat tudi njegov predsednik. Umetniško poslanstvo je znal povezovati z družbenimi interesi, saj je v tem obdobju uspešno sodeloval pri oblikovanju programske usmeritve Drame. Med drugim je tudi član občinskega komiteja ZKS Ljubljana Center, kjer s svojim znanjem in izkušnjami prispeva k oblikovanju in uresničevanju nalog zveze komunistov v kulturi.

Tonka Tacol, rojena 1949, je predmetna učiteljica likovne vzgoje na osnovni šoli Ledina. Na področju likovne vzgoje je s svojimi učenci dosegla pomembne uspehe, ki so tako dobili številne nagrade na raznih razstavah, natečajih in umetniških galerijah. Te nagrade so v glavnem rezultat prizadevanj Tonke Tacol pri njenem rednem pedagoškem delu in v likovnem krožku. Kot mentorica ima izredno prijeten in razumevajoč pristop in visoko strokovno znanje. S svojim inovativnim delom daje učencem vedno nove zamisli ter jih s svojim zgledom nenehno motivira za likovno delovanje. Že nekaj let vodi in usmerja hospitacije in učne nastope tudi za študente 4. letnika Akademije za likovno umetnost v Ljubljani. Na tem področju uspešno usmerja študente za njihovo pedagoško delo. Mimo drugega je Tonka Tacol tudi uspešna mentorica razrednim učiteljcem na šoli.

Dobitniki plakete občine Ljubljana Center

Staša Cvetko, rojena 1923, je bila že v času NOB aktivna članica OF na območju Bežigrada. Že vrsto let živi v krajevni skupnosti Gradišče, kjer tvorno deluje zlasti v okviru organizacije Zveze združenih borcev. Opravljala je vrsto pomembnih funkcij. Staša Cvetko je zelo uspešna pri aktivističnem delu v KS Gradišče in sodeluje takorekoč pri vseh akcijah.

Franjo Jošt, rojen 1947, direktor restavracije hotela Turist v Ljubljani. S svojim smislom za vodenje in s strokovnim znanjem je dal velik prispevek za vključevanje delovne organizacije v mednarodno delitev dela. Zaradi njegovega prizadevanja si je hotel Turist uspel zagotoviti veliko število gostov iz tujine, kar mu je uspelo med drugim tudi zato, ker je stalno obnavljal in moderniziral svoje zmogljivosti. Ob vsej zavzetosti na strokovnem področju si Franjo Jošt prizadeva tudi krepiti samoupravne odnose in uživa velik ugled in spoštovanje v kolektivu.

Jože Korez, rojen 1930, je član pevskega solističnega ansambla ljubljanske Opere. Od leta 1969 je tudi stalni član Slovenskega okteta. Je eden tistih dragocenih članov pevskega solističnega ansambla ljubljanske Opere, ki se loteva kreacije vseh vlog, ki so mu dodeljene. Kot glasbeni pedagog je še pred nastopom dela v ljubljanski Operi vodil in na novo osnoval številne pevске zore, z njimi velikokrat nastopal in prejel na tekmovalnih najvišjih nagradah.

Anton Kovačič, rojen 1923, sekretar občinskega odbora ZZB NOV Ljubljana Center. Anton Kovačič je udeleženec NOB od leta 1941. Njegovo dolgoletno družbenopolitično in strokovno delo je pomembno predvsem za razvoj in organizacijo zveze borcev v krajevni skupnosti in občini. Deloval je na številnih področjih v borčevski organizaciji in prav tako tudi v organizaciji SLO in DS. Zelo pomemben je njegov prispevek pri vsakoletni organizaciji in realizaciji akcije »Revolucija še traja...« ki je prav zaradi njegove zavzetosti postala tradicionalno gibanje in dobila širok odmev med mladino v osnovnih in srednjih šolah.

Franc Tomše, rojen 1933, je sekretar samoupravne interesne skupnosti občine Ljubljana Center za varstvo pred požari. Že vrsto let opravlja odgovorne dolžnosti v družbenopolitičnih organizacijah. Med drugim deluje pri delu gasilskega društva Ljubljana mesto, in si prizadeva za uspešno povezovanje in usklajevanje dela na področju požarne varnosti. Sad teh prizadevanj je skupno delo na vzgojnoizobraževalnem področju in preventivi. Vidne rezultate je dosegel tudi na področju vzgoje vojaških obveznikov teritorialne obrambe in na področju varnosti in zaštite.

SINDIKALNE POBUDE OSTAJAJO BREZ PRAVEGA ODMEVA

Premalo rezultatov

Sindikat si je s postavitvijo boja za višjo življenjsko raven, boljšo kvaliteto življenja delavskega razreda in za zaščito gmočnih, samoupravnih in socialnih pravic zaposlenih kot temeljnega cilja svojega delovanja, hkrati zastavil tudi nalogo, da bo v sedanjem času zaostrenih gospodarskih razmer eden redkih, ki bo delavcu skušal nekaj dati in ne samo od njega jemati. Kakšne rezultate so doslej dosegli smo povprašali sekretarja v občinskem svetu Zveze sindikatov Ljubljana Center Milenko Gradišar in Iztoka Zemljiča.

Povedala sta, da še vedno velja načelo veliko predlogov a malo rezultatov, kar je predvsem posledica dosedanega položaja sindikalne organizacije v našem sistemu, ko so od nje vsi pričakovali rešitve, v resnici pa ji ni bil nihče pripravljen prisluhniti. O tem priča tudi dejstvo, da v praksi sindikat ni imel niti možnosti, da bi v skupščini povedal svoje mnenje o perečih problemih, ki tarejo delavce. Zaradi tega pripravljata sindikat sedaj vrsto predlogov za spremembo oziroma dopolnitev tistih členov v republikanski ustavi, ki se nanašajo na njegovo vlogo in položaj. Sindikat mora postati interesna organizacija delavcev, ki bo imela tudi vso pravico izreči svoje mnenje in zahtevati uveljavitev svojih zahtev, če gre za zaščito položaja delavcev. Seveda pa sama sprememba ustavnih določil še ne pomeni, da se bo sindikat lahko uveljavil kot zaščitnik delavcev, če takšne njegove vloge ne bo podprla tudi širša družbena skupnost. Doslej se je namreč vse prevečkrat dogajalo, da je sindikat prihajal s številnimi konkretnimi predlogi, za katere pa ni bilo pravega poslušanja. Tako smo deni-

mo predlagali kompletno reformo stanovanjske politike s predlogi o reorganizaciji samoupravnih interesnih skupnosti, zahtevami po iskanju najbolj ugodnega izvajalca del, ki bo delo opravil v roku in kakovostno, spremembo kreditne politike. Vendar pa s svojimi zamislimi nismo uspeli prodrati, čeprav smo dobili načelno podporo. Letos nam je uspelo vsaj uveljaviti kategorijo najnižjega osebnega dohodka in njegovo prilaganje z rastjo inflacije, čeprav gre tudi tu bolj za splošno zahtevo, ki jo bo treba še obdelati. Predlagali smo že opredelitev najnižjih osebnih dohodkov za vsak posamezen delokrog in poenotenje meril za gospodarstvo in negospodarstvo tako, da dohodki zaposlenih v družbenih dejavnostih ne bi zaostajali za rastjo dohodkov v gospodarstvu.

Seveda pa uveljavitev najnižjega osebnega dohodka pomeni šele prvo stopnico na poti do zagotovitve ekonomske cene dela, ki je tudi ena poglavitnih zahtev in sedanjih nalog sindikalne organizacije.

BRANE JANJČ

RAZPRAVA O USTAVI V KS TRG OSVOBODITVE

Večjo vlogo krajevnim skupnostim

Krajevna konferenca SZDL Trg osvoboditve je 23. maja organizirala javno razpravo o osnutku amandmajev k ustavi SR Slovenije. Po temeljiti razpravi so navzoči sprejeli več pripomb in mnenj, omeniti pa velja predvsem nekaj najpomembnejših.

Pri amandmaju št. 9 so občani podprli osnovno besedilo skupaj z dodatkom. Tako naj bi bilo v slovenski ustavi izrecno določeno, da pravica do samoodločbe vključuje tudi pravico do odcepitve in združitve.

Verjetno nismo edina krajevna skupnost v Sloveniji, kjer občani menijo, naj bo himna SR Slovenije Prešernova »Zdravljica«. To je pripomba k amandmaju št. 11.

Pri amandmaju št. 18 sta bili podprti variantni rešitvi. Splošna ocena je, da ni potrebno, da zakon določa obveznost ustanovitve samoupravnih interesnih skupnosti na področjih družbenih dejavnosti in gospodarske infrastrukture. Na področju izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva pa naj se ustanavljajo tudi druge oblike samoupravnega organiziranja, na le samoupravne interesne skupnosti po dosedanem konceptu. V razpravi so podprli tudi predloge amandmajev, ki veljajo za svoboščine delovnih ljudi in občanov.

Posebej so se kraji ustavili ob amandmaju št. 32. Opozorili so, da sed-

nja ustavna pravna opredelitev krajevnih skupnosti ne omogoča njenega učinkovitega delovanja. Krajevna skupnost bi morala imeti večjo vlogo pri posegih v prostorsko ureditev, pri varstvu in izboljševanju okolja, izvajanju komunalnih dejavnosti ter pri nadzoru teh dejavnosti. To bi kazalo posebej poudariti tudi v citiranem amandmaju in dodatno precizirati v zakonih. Predlagani sistem financiranja krajevnih skupnosti ni dovolj jase in dopušča zelo različne razloge. Zato predlagamo, da se proračun občine opredeli kot temeljni vir financiranja krajevnih skupnosti, vsi drugi viri, ki so navedeni v tretjem odstavku prve točke tega amandmaja pa so lahko le dopolnilni viri za posebej prevzete naloge. Pročiti bi morali tudi možnost večje vloge krajevnih skupnosti na področju ureditve socialne politike.

Razpravljalci niso podprli variantnega dodatka k četrti točki 33. amandmaja, saj je bilo izraženo stališče, da bi se s takim načinom volitev za zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti kršila načela splošne in enake volilne pravice.

Pri oblikovanju družbene političnega zbora je bila podprta varianta I. Stališče krajanov je, da bi kazalo razmišljati o spremembi vloge zbora občin, ki naj bi postal splošno pristojen zbor, med tem ko družbeno politični zbor v tej fazi ustavnih sprememb še ne more prevzeti vloge splošnega političnega zbora. Družbenopolitični zbor naj bi obdržal svojo dosedanjo, na sistemsko vprašanje omejeno vlogo. Enakost volilne pravice bi bilo treba zagotoviti tako, da se delegatska mesta v zboru občin določajo po kriteriju prebivalcev. Na vsak način pa pomeni večjo demokratizacijo volilnega sistema natančno opredeljen kandidacijski postopek, ki mora biti določen z zakonom.

Glede volitev predsedstva SR Slovenije je bila dana podpora varianti II, ki omogoča izvolitev predsednika in članov predsedstva SR Slovenije na podlagi splošne volilne pravice z neposrednim in tajnim glasovanjem.

V zvezi z drugimi odprtimi vprašanji ob spremembah slovenske ustave je bil podprt predlog za črtanje 8. člena ustave SR Slovenije v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi, predlog o uporabi slovenskega jezika pred vsemi državnimi organi v naši republiki in predlog za oblikovanje preiskovalnih odborov pri skupščini SR Slovenije.

BORUT JANOVŠKY

Štirideset milijonov premalo

Za štirideset milijonov dinarjev razlike je ugotovila tako imenovana letišča kontrola, ko je na hitro pregledala poslovanje blagajne službe za družbene prihodke občine Ljubljana Center.

Eden od delavcev te uprave je namreč opozoril svoje predpostavljene, da je v blagajni shranjenega več denarja, kot dovoljuje z zakonom določeni maksimum. Direktor uprave za družbene prihodke je takoj obvestil organe za notranje zadeve, ki so opravili bolj temeljito preiskavo.

Dosedanje ugotovitve kažejo na sum, da so si nekateri delavci iz občinske uprave pa tudi blagajnikovi sorodniki izposajali gotovino, ki pa so jo »pokrili« s pravilno izpolnjenimi in podpisanimi čeki. Formalnega primanjkljaja tako v blagajni prav za prav ni bilo, vendar gre po dosedanjih ugotovitvah za sum o dveh nepravilnostih: v blagajni verjetno niso preverjali, ali imajo posojiljemalci v banki tudi dejansko kritje za izstavljenе čeke in drugo – blagajna je, kot kaže, preselila z zakonom dovoljeni blagajniški maksimum, saj čekov ni odvajala v banko ampak je z njimi čakala toliko časa, da je posojiljemalec vrnil izposojeno gotovino. Šlo naj bi za neke vrste brezobrestno kreditiranje.

Blagajnika so takoj suspendirali in to je povzročilo pri njem hud živčni pretres. Izvršni svet občinske skupščine je imenoval komisijo, ki bo raziskala celotno zadevo ne glede na rezultate, ki jih bo pokazala uradna preiskava organov za notranje zadeve.

N. I.

ga zbora ni bilo potrebno reducirati le na ozko odločanje o vprašanjih, ki zadevajo le vprašanja družbenega sistema. Zbor občin oziroma zbori krajevnih skupnosti pa bi morali pridobiti vlogo splošnih zborov in s tem vlogo demokratičnih predstavniških teles vseh državljanov, ki so izvoljeni na neposrednih volitvah. Zbor združenega dela pa naj obdrži funkcijo odločanja o vprašanjih, ki izvirajo iz dela. V javni razpravi pa je vse več zahtev, da se družbenopolitični zbor ukine.

Vloga SZDL

S tem v zvezi pa bi veljalo ponovno razmisliti o ustavni vlogi Socialistične zveze delovnega ljudstva v volilnem in skupščinskem sistemu. V volilnem sistemu je potrebno zagotoviti neposredni vpliv volilcev tako na postavljanje kandidatov, kakor tudi na njihovo izvolitev. Veljalo bi razmisliti o ponovni uvedbi zborov volilcev, ki naj odločajo o kandidiranju, vloga političnih organizacij pa je v predlaganju kandidatov in v organiziranju kampanje za njihovo iz-

volitev. Skrb za regularnost predvolilnih in volilnih postopkov pa je potrebno naložiti državnim volilnim komisijam, ki odgovarjajo za zakonitost postopkov.

Ustavne določbe o pravicah in svoboščinah človeka naj se ponovno proučijo in v celoti uskladijo z mednarodnimi deklaracijami, ki urejajo varstvo človekovih pravic. To bi moralo biti v posebnem delu ustave. Glede na specifičnost naše družbene ureditve, bi veljalo v ta del uvrstiti tudi pravice do samoupravljanja, ki pa bi jih morali preoblikovati tako, da obsega pravice do samoupravljanja le tiste pravice, ki izvirajo od dela in bivanja v določenem okolju, ne morejo pa biti generalizirane, saj se s tem megli bistvi neposrednega samoupravljanja. Pri tem je potrebno imeti v vidu tudi različne oblike lastnine, ki morajo biti ustavno in pravno zaščiteni in sankcionirane. Dilema, ki pri tem nastaja je ali lahko samoupravno odločanje posega v lastninske pravice. Ker sta obe pravici ustavno zagotovljeni je v takem primeru primernejše govoriti o soodločanju (participaciji) glede na vloženost dela in kapital.

Slovenija in federacija

Posebno pozornost bi veljalo v ustavi posvetiti vlogi SR Slovenije v federaciji. Zagotoviti je potrebno soglasje o vseh vprašanjih, ki zadevajo interese posameznih republik. Če torej sprejme zvezni zbor skupščine SFRJ odločitev, ki je v nasprotju z interesi SR Slovenije bi morala obstajati ustavna podlaga, ki omogoči skupščini SR Slovenije, da onemogoči veljavnost take odločitve s tem, da zahteva obravnavo sporne odločitve v zboru republik in pokrajin, kjer se odloča s konsenzom.

Glede na dosedanje izkušnje bi veljalo v ustavi SR Slovenije določene opredeliti obveznost vseh državnih organov na območju SR Slovenije, da poslujejo v slovenskem jeziku. Široko tolmačenje zvezne ustave, da so v Jugoslaviji jeziki narodov in narodnosti enakovrni in da državni organi poslujejo v enem izmed njih se je izrodilo v prakso, da je ta »eden« praviloma srbohrvaški pri čemer izbira jezika v postopku pred državnimi organi ni odvisna od območja, na katerem se uradno dejanje dogaja, ampak od

tega, kateri jezik uradna oseba obvlada. Zaradi tega bi morala ustava vsebovati tudi določilo, da pomeni kršitev te obveznosti ničnost akta izdanega v takem postopku.

Na sedanji stopnji družbene in gospodarske krize so pred spreminjalci slovenske ustave trije najpomembnejši cilji:

- zagotovitev pravne varnosti podjetnika;
- zagotovitev pogojev za učinkovito delovanje države in javnih služb in
- odstranitev anahronizmov iz dosedanega teksta našega temeljnega zakona.

Osnutki amandmajev zagotavljajo kolikor toliko uspešno le prvi cilj. V splošnih pripombah nismo dajali pripomb na dolgežnost uporabljenega sloga besedila, ki ga bo v novi ustavi prav tako potrebno znatno skrajšati. Pri tem bo potrebno tudi opustiti delitev državljanov na »delovne ljudi in občane« saj takšno opredeljevanje v svoji posledici nujno ustvarja pojmovanje več vrst državljanov in s tem tudi njihovo medsebojno neenakost.

(nadaljevanje na 4. strani)